

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Мария Стоянова Алексиева,
член на научно жури, назначено със Заповед № УМО-76/2.02.2022 г. на
Ректора на Бургаския свободен университет
за присъждане на образователната и научна степен „Доктор”

Научна област 1. Педагогически науки

Професионално направление 1.2. Педагогика

Докторска програма: Предучилищна и начална училищна педагогика

Център по хуманитарни науки

Програмен съвет „Педагогика и социални дейности“

Тема на дисертационния труд: Развиване на емоционална интелигентност у деца в средното детство чрез артпедагогически средства

Автор: Гергана Ангелова Аврамова – Тодорова

Научен ръководител: доц. д-р Пепа Митева

1. Данни за дисертанта

Гергана Аврамова-Тодорова е възпитаник на Бургаския свободен университет в две магистърски програми – Право (1995-2001) и Социално консултиране и психология (2016-2018).

От 2004 г. до настоящия момент работи в Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, като асистент по право. Води часове в образователните програми на ПН Педагогика и е координатор по програма „Еразъм+“

Научният интерес към темата за развиване на емоционална интелигентност у деца в средното детство чрез артпедагогически средства е от времето, когато се обучава в магистърската програма по социално консултиране и психология.

В периода 2018-2020 Гергана Аврамова – Тодорова се обучава и в Магистърска програма „Арттерапия“ на Националната художествена академия, която допълнително затвърдява и провокира интереса към тази област на научното знание.

2. Данни за докторантурата

Гергана Аврамова-Тодорова е зачислена за докторант на самостоятелна подготовка в област на висше образование 1. Педагогика, професионално направление 1.2. Педагогика, докторска програма Предучилищна и начална училищна педагогика със заповед на ректора на БСУ УМО 67/06.02.2019 г. със срок на обучение 18 месеца.

Докторантката е изпълнила задълженията си по индивидуалния учебен план, полагайки всички изпити.

През м. февруари 2021 г. със заповед на Ректора на БСУ срокът за обучение е удължен със 6 месеца, за да може докторантката да довърши експерименталната работа.

Докторант Гергана Аврамова-Тодорова е отписана с право на защита с ректорска заповед УМО/ 110/16.03.20021 г. и отговаря на изискванията по чл.16 от Правилника за развитие на академичния състав в БСУ.

Всички административни процедури до настоящия момент са спазени.

3. Общи сведения за дисертационния труд и автореферата

Дисертационният труд е с общ обем - 234 с., от които основно съдържание 167 с.; използвана литература (110 източника) на български, английски, в т.ч. и електронни ресурси.

В структурно отношение дисертационният труд е представен в увод, четири глави, заключение, литература и приложения.

Резултатите са представени чрез таблици, фигури и диаграми. Това дава възможност за онагледяване и открояване на по-важните резултати от изследването.

3.1. Актуалност на темата и структуриране на разработката

В дисертацията си „Развиване на емоционална интелигентност у деца в средното детство чрез педагогически средства“ Гергана Аврамова-Тодорова разработва актуална научна и социално значима тема за училищното образование.

Актуалността на проблема произтича от факта, че развиването на емоционалната интелигентност при децата оказва влияние върху формиране на умения за самооценка, за чувството за успех и удовлетвореност в житейски и в професионален план.

В този контекст провеждането на изследване, свързано с възможността да се повлияе върху развитието на емоционалната интелигентност у деца в средното детство е навременно и необходимо.

То има принос към подобряване на професионалната компетентност на педагогическите специалисти и за усъвършенстване на начините на организиране на педагогически взаимодействия с учениците и за провеждане на различни форми на квалификационна дейност.

Методологически изследването има теоретико-приложен характер.

3.2. Съдържание на дисертационния труд

В **увода** Гергана Аврамова-Тодорова извежда необходимостта от концептуализиране на идеята за развиване на емоционална интелигентност у деца в средното детство чрез артпедагогически средства. Чрез прилагането на педагого-психологичен тренинг като подходяща и иновативна форма на обучение при децата, при който се съчетават предаването на теоретични знания с практическото придобиване на умения пък се рационализират и провокират

професионалните компетенции на началните учители за целите и съдържанието на средствата за развиване на емоционална интелигентност у учениците.

Представена е спецификата на изследването в цел, задача, обект, предмет и хипотеза (основна) и приноси моменти в изследваната област.

В първа глава на дисертационния труд са разгледани и анализирани теоретичните аспекти на изследването. В нея докторантката прави анализ на научни публикации по предвидената за изследване проблематика. Тази част от дисертацията е разработена в четири параграфа и завършва с изводи по направеното изложение.

Представени са ключови теоретични модели за емоционалната интелигентност; направен е опит за разграничаване на емоционалната интелигентност и сродни понятия като: емоционална осъзнатост, емоционална компетентност, емоционална грамотност, духовна интелигентност и др.

В първа глава на дисертационната разработка впечатление прави познаването на теоретичната база от докторант Г. Аврамова – Тодорова. Това помага да се построи експерименталния модел на изследването.

Втора глава на дисертацията е озаглавена „**Дизайн на емпиричното изследване**“. Структурирана е в шест параграфа.

Авторката коректно представя *целта, задачите, обекта, предмета, хипотезите на изследване*. Подробно са описани *методите на изследване*. *Инструментариумът*, с помощта на който е реализирано самото изследване, *етапите и извадката* за провеждане на изследването.

Считам, че инструментариумът е избран съобразно възрастовите особености на изследваните лица.

В трета глава на дисертационния труд Гургана Аврамова-Тодорова представя Примерни модели – „Тренинг за емоционална интелигентност“ и „Творческо пособие за развиване на емоционална интелигентност“

Тази глава може да бъде определена като приносен момент заради начина, по който са представени моделите за тренинг за ЕИ и Творческото пособие за развитие на ЕИ.

Като постижение на докторант Г. Аврамова – Тодорова бих посочила разработените тематичен план за тренинг и артпедагогически средства за неговото реализиране, представени в авторското пособие „Даровете на цветята“. Картите в пособието са авторски и дават възможност за организиране на занимания в различни форми на педагогическо взаимодействие. Приказките, които са част от комплекта в съчетание с изобразенията могат да се използват при формирането на комуникативна и културна компетентност.

Четвърта глава е посветена на резултатите от емпиричното изследване. Получените резултати и тяхното интерпретиране позволяват да се проследят получените данни, а тяхното аналитично представяне отразява степента на формираност на социалните и емоционалните умения на изследваните лица.

В тази част на дисертацията Гергана Аврамова-Тодорова демонстрира умение за аналитико-синтетично и оценъчно представяне на получените емпирични данни.

Данните са обработени коректно и са представени според система от индикатори.

4. Научни приноси на дисертационния труд

Проведеното теоретико-емпирично изследване от докторант Гергана Аврамова-Тодорова на тема „Развиване на емоционална интелигентност у деца в средното детство чрез артпедагогически средства” представя актуален, до този момент фрагментарно разработен, но от гледна точка на теорията и на практиката перспективен проблем в областта на педагогическата наука.

Научните приноси се конкретизират като теоретични и практико-приложни.

Приноси с теоретичен характер:

1. Систематизирани са разнообразни теоретични източници, които конкретизират, обогатяват и разширяват информацията за развиване на емоционална интелигентност у деца в средното детство чрез артпедагогически средства.

2. Разширява се наличното педагогическо знание, свързано със средства за артпедагогическа работа с учениците в 4 клас.

Приноси с практико-приложен характер:

1. Събраните емпирични данни дават възможност за анализ и преосмисляне на съдържанието на практически ориентираното професионално учене на началните учители.

2. Разработен е тренингов модел за развитие на емоционална интелигентност у учениците с приложени към него артпедагогически техники, авторско дело на докторантката. Този набор от материали безспорно обогатява педагогическата практика и подпомага работата не само на учителите, но и на други специалисти, които имат отношение към училищното образование.

5. Публикации и участия в научни форуми

Докторантката е представила списък с 9 (девет) публикации.

8 (осем) от публикациите на Гергана Аврамова-Тодорова са самостоятелни и 1 (една) е в съавторство.

6 (шест) от публикациите са по темата на дисертационния труд и 3 (три) попадат в категорията „други научни публикации“.

Публикациите по темата на дисертационния труд са в научни издания – 4 (четири) в Годишник на БСУ и 2 (две) на английски език в специализирани издания от научни форуми.

Представените публикации са достатъчни и осигуряват публичност на представеното в тях съдържание.

Автореферат

Съдържанието в автореферата следва логиката на отразено основното съдържание на дисертационния труд. Информацията в него представя основните параметри, научно-теоретични и изследователски, на дисертационния труд. В края на автореферата е представен и списък с публикациите по темата на дисертацията.

6. Бележки, препоръки и въпроси

Безспорно дисертационният труд на Гергана Аврамова – Тодорова има своите достойнства и иновативен характер.

Препоръките ми са свързани с необходимостта от по-задълбочен анализ на теоретичните постановки и по-ясна авторова позиция. С ясното съзнание, че научните разработки в областта на артпедагогиката и артпедагогическите методи са все още фрагментарно представени, препоръчвам на докторантката да задълбочи теоретичните си търсения по отношение на приложимостта им в училищното образование.

Към докторанката имам следните въпроси:

1. Ако приемем, че урокът е основна форма за организиране на педагогически взаимодействия в училище, каква е визията Ви относно реализацията на тренинга за формиране и развитие на емоционалната интелигентност при малките ученици?
2. Как учителите биха приели подобна форма на работа? В кои „режимни“ моменти тя е подходяща за прилагане?

7. Заключение

Представеният от докторант Гергана Аврамова – Тодорова дисертационен труд *„Развитие на емоционална интелигентност у деца в средното детство чрез артпедагогически средства“* притежава необходимата научноизследователска стойност.

Нямам съмнение за плагиатство в научния труд и в представените публикации.

Като оценявам качествата на дисертационния труд, автореферата и публикациите по темата, убедено твърдя, че отговарят на научните и на техническите изисквания, в съответствие са и с наукометричните критерии за минималните национални изисквания към дейността на кандидата за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ в Област 1. Педагогически науки.

Това ми дава основание да дам **положителна оценка** и да предложи на Уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „Доктор“ на Гергана Ангелова Аврамова-Тодорова в област на висше образование 1. Педагогически науки, Про-фесионално направление 1.2. Педагогика (Предучилищна и начална училищна педагогика).

01.03.2022 г.

Подпис:.....

проф. д-р Мария Алексиева

REVIEW

**by Prof. Maria Stoyanova Aleksieva PhD,
member of the scientific jury appointed by Order № UMO-76 /
2.02.2022 of the Rector of the Burgas Free University
for awarding the educational and scientific degree "Doctor"**

Scientific field 1. Pedagogical sciences

Professional field 1.2. Pedagogy

Doctoral program: Preschool and primary school pedagogy

Center for Humanities

Pedagogical and Social Activities Program Council

Topic of the dissertation: Development of emotional intelligence in children in middle childhood through art pedagogical tools

Author: Gergana Angelova Avramova – Todorova - PhD student - Burgas Free University - Center for Humanities

Scientific adviser: Assoc. Prof. Dr. Pepa Miteva

1. Data for the dissertation

Gergana Avramova-Todorova is a graduate of the Burgas Free University in two master's programs - Law (1995-2001) and Social Counseling and Psychology (2016-2018).

From 2004 to the present he works at the University "Prof. Dr. Asen Zlatarov ", as an assistant in law. Leads classes in the educational programs of PN Pedagogy and is a coordinator of the program "Erasmus +"=

The scientific interest in the topic of developing emotional intelligence in children in middle childhood through art pedagogical means dates back to the time when he was studying in the master's program in social counseling and psychology.

In the period 2018-2020 Gergana Avramova - Todorova is studying in the Master's program "Art Therapy" of the National Academy of Arts, which further strengthens and provokes interest in this field of scientific knowledge.

2. Data on doctoral studies

Gergana Avramova-Todorova is enrolled as a doctoral student in independent training in the field of higher education 1. Pedagogy, professional field 1.2. Pedagogy, doctoral program Preschool and primary school pedagogy by order of the Rector of BSU UMO 67 / 06.02.2019 with a training period of 18 months.

The doctoral student has fulfilled her obligations under the individual curriculum, taking all exams.

In February 2021, by order of the Rector of BSU, the training period was extended by 6 months so that the doctoral student could complete the experimental work. Doctoral student Gergana Avramova-Todorova was discharged with the right to defense by rector's order UMO / 110 / 16.03.20021 and meets the requirements of Article 16 of the Regulations for the development of the academic staff at BSU. All administrative procedures have been followed so far.

3. General information about the dissertation and the abstract

The dissertation has a total volume of 234 pages, of which the main content is 167 pages; used literature (110 sources) in Bulgarian, English, incl. and electronic resources.

Structurally, the dissertation is presented in an introduction, four chapters, conclusion, literature and appendices.

The results are presented through tables, figures and diagrams. This makes it possible to illustrate and highlight the more important results of the study.

3.1. Relevance of the topic and structuring of the development

In her dissertation "Development of emotional intelligence in children in middle childhood through pedagogical tools" Gergana Avramova-Todorova develops a topical scientific and socially significant topic for school education.

The urgency of the problem stems from the fact that the development of emotional intelligence in children affects the formation of skills for self-esteem, a sense of success and satisfaction in life and professionally.

In this context, conducting research related to the ability to influence the development of emotional intelligence in children in middle childhood is timely and necessary.

It contributes to the improvement of the professional competence of the pedagogical specialists and to the improvement of the ways of organizing pedagogical interactions with the students and to conducting various forms of qualification activity.

Methodological research has a theoretical and applied nature.

3.2. Content of the dissertation

In the introduction Gergana Avramova-Todorova highlights the need to conceptualize the idea of developing emotional intelligence in children in middle childhood through art pedagogical tools. By applying pedagogical-psychological training as an appropriate and innovative form of education for children, which combines the transfer of theoretical knowledge with the practical acquisition of skills, the professional competencies of primary teachers are rationalized and provoked for the purposes and content of emotional development tools. intelligence in students.

The specifics of the research in purpose, task, object, subject and hypothesis (main) and contribution moments in the researched field are presented.

In the first chapter of the dissertation the theoretical aspects of the research are considered and analyzed. In it, the doctoral student makes an analysis of scientific publications on the issues envisaged for research. This part of the dissertation is developed in four paragraphs and ends with conclusions from the presentation.

Key theoretical models for emotional intelligence are presented; An attempt has been made to distinguish between emotional intelligence and related concepts such as: emotional awareness, emotional competence, emotional literacy, spiritual intelligence, etc.

In the first chapter of the dissertation the knowledge of the theoretical basis by doctoral student G. Avramova - Todorova is impressive. This helps to build the experimental model of the study.

The second chapter of the dissertation is entitled "Design of Empirical Research". It is structured in six paragraphs.

The author correctly presents the goal, tasks, object, subject, research hypotheses. The research methods are described in detail. The toolkit with the help of which the research itself was realized, the stages and the sample for conducting the research.

I believe that the toolkit was chosen according to the age characteristics of the respondents.

In the third chapter of the dissertation Gergana Avramova-Todorova presents Sample Models - "Training for Emotional Intelligence" and "Creative Tool for Developing Emotional Intelligence"

This chapter can be defined as a contribution to the way in which EI training models and the EI Creative Development Toolkit are presented.

As an achievement of doctoral student G. Avramova - Todorova I would point out the developed thematic plan for training and art pedagogical tools for its implementation, presented in the author's manual "Gifts of Flowers". The maps in the manual are author's and give the opportunity to organize classes in

various forms of pedagogical interaction. The tales that are part of the set in combination with the images can be used in the formation of communicative and cultural competence.

The fourth chapter is devoted to the results of empirical research. The obtained results and their interpretation allow to trace the obtained data, and their analytical presentation reflects the degree of formation of social and emotional skills of the subjects.

In this part of the dissertation Gergana Avramova-Todorova demonstrates the ability for analytical-synthetic and evaluative presentation of the obtained empirical data.

The data are processed correctly and are presented according to a system of indicators.

4. Scientific contributions of the dissertation

The theoretical and empirical research conducted by PhD student Gergana Avramova-Todorova on "Development of emotional intelligence in children in middle childhood through art pedagogical tools" presents a topical, so far fragmented, but from the point of view of theory and practice promising problem in the field of pedagogical science.

Scientific contributions are specified as theoretical and practical.

Theoretical contributions:

1. A variety of theoretical sources are systematized, which specify, enrich and expand the information for the development of emotional intelligence in children in middle childhood through art pedagogical tools.

2. The available pedagogical knowledge related to means for art pedagogical work with the students in 4th grade is expanded.

Practical contributions:

1. The collected empirical data provide an opportunity to analyze and rethink the content of practice-oriented professional learning of primary teachers.

2. A training model for the development of emotional intelligence in students has been developed with applied art pedagogical techniques, author's work of the doctoral student. This set of materials undoubtedly enriches pedagogical practice and supports the work not only of teachers but also of other professionals involved in school education.

5. Publications and participation in scientific forums

The doctoral student presented a list of 9 (nine) publications.

8 (eight) of Gergana Avramova-Todorova's publications are independent and 1 (one) is a co-author.

6 (six) of the publications are on the topic of the dissertation and 3 (three) fall into the category of "other scientific publications".

The publications on the topic of the dissertation are in scientific editions - 4 (four) in the Yearbook of BSU and 2 (two) in English in specialized editions of scientific forums.

The presented publications are sufficient and ensure publicity of the content presented in them.

Abstract

The content in the abstract follows the logic of the reflected main content of the dissertation. The information in it presents the main parameters, scientific-theoretical and research, of the dissertation. At the end of the abstract a list of publications on the topic of the dissertation is presented.

6. Notes, recommendations and questions

Undoubtedly, the dissertation work of Gergana Avramova - Todorova has its merits and innovative character.

My recommendations are related to the need for a more in-depth analysis of theoretical statements and a clearer author's position. With the clear awareness that the scientific developments in the field of art pedagogy and art pedagogical methods are still fragmented, I recommend the doctoral student to deepen her theoretical research in terms of their applicability in school education.

I have the following questions for the doctoral student:

1. Assuming that the lesson is the main form of organizing pedagogical interactions in school, what is your vision for the implementation of training for the formation and development of emotional intelligence in young students?

2. How would teachers accept such a form of work? In which "regime" moments is it suitable for implementation?

7. Conclusion

The dissertation "Development of emotional intelligence in children in middle childhood through art pedagogical means" presented by doctoral student Gergana Avramova-Todorova has the necessary research value.

I have no doubt of plagiarism in the scientific work and in the publications presented.

Assessing the qualities of the dissertation, abstract and publications on the topic, I am convinced that they meet the scientific and technical requirements, in accordance with the scientometric criteria for the minimum national requirements for the candidate for educational and scientific degree "Doctor" in Area 1. Pedagogical sciences.

This gives me reason to give a positive assessment and to propose to the Honored Scientific Jury to award the educational and scientific degree "Doctor"

to Gergana Angelova Avramova-Todorova in the field of higher education 1.
Pedagogical sciences, Professional field 1.2. Pedagogy (Preschool and primary
school pedagogy).

March 1, 2022.

Signature:

Prof. Maria Aleksieva PhD